

Nr 12.

Ankom till Riksdagens kansli den 24 april kl. 1 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 12, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående viss ändring i gällande giftstadga.

Närvarande: Herrar Enderstedt, Hallén*), Svensson i Skönsberg, Johanson i Gäre, Johanson i Vetlanda, Lundgren i Björna, Mörtsell, Sterne, Zelahn och Gustafsson i Brånsta*).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom Andra kammaren väckt, till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 209, har herr Nilsson i Linnås med instämmande i motionens syfte av herrar Jonsson i Hökhult, Räf och Rosenquist hemställt, att Riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte föranstalta om sådan ändring i kungl. giftstadgan av den 7 december 1906, att handeln med »mjöldryga» såsom råvara måtte bliva fri. *Motionen.*

Till stöd för sin hemställan har motionären anfört följande:

»Bland de gifter, som enligt kungl. giftstadgan av den 7 december 1906 räknas till första klassen, är även så kallad »mjöldryga», och får detta gift, även såsom råvara, sålunda enligt nämnda stadga icke av producenten försäljas till någon annan än den, som är berättigad att idka handel med övriga gifter av denna klass, det vill säga apoteksföreståndare. Visst slag av gift får dessutom försäljas till föreståndare för vetenskaplig institution eller laboratorium, eller ock till näringsidkare, som använder visst slag av gift i sitt yrke samt iakttagit de för en sådan rätt stadgade föreskrifter.

Giftstadgan har naturligtvis tillkommit i syfte att förhindra spridning av farliga gifter ibland folket och på så sätt förebygga missbruk

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 13 saml. 2 avd. 12 häft. (Nr 12.) 1

av desamma. På grund av det sätt, på vilket mjöldrygan produceras, verkar dock giftstadgan — i fråga om detta gift såsom råvara — alldeles motsatsen till sitt egentliga syfte.

Mjöldrygan är en svampväxt, som utbildar sig på sädesaxen, huvudsakligen på råg, och är på grund av sitt fortplantningssätt mycket svår, om icke omöjlig att utrota. Då sålunda detta gift ofrivilligt produceras av nästan varje lantman, som producerar råg, blir det såsom råvara spritt på landsbygden så fullständigt som möjligt och, om det icke omsorgsfullt bortrensas, även inblandat i brödet till förtäring.

Ehuru detta i de flesta fall blir i så ringa mängd, att förtäringen av bröd av detta slag icke i allmänhet visat sig innebära nämnvärd risk, har dock, enligt min kännedom, i en familj inom Södra Hestra socken, Jönköpings län, samtidigt inträffat två sjukdomsfall — det ena med dödlig utgång — vilka anlita läkare förklarade vara beroende på förgiftning med mjöldrygor.

Såsom apoteksvara hava mjöldrygor stort värde och röna livlig efterfrågan. På grund härav har man också börjat att tillvarataga desamma, men då de icke kunna försälas till uppköpare, utan endast av producenten direkt till apotek, blir försäljningen av denna vara på landsbygden med sina stora avstånd i de flesta fall svår och i många fall nästan omöjliggjord, särskilt då det gäller små partier, och folket måste därför i många fall behålla giftet mot sin vilja. Om än lantmannen kommer i tillfälle att avyttra sina mjöldrygor på närmaste apotek, så blir det till det pris, som apotekaren själv vill betala, då ingen konkurrens finnes. Inom Västbo härad av Jönköpings län drevs i slutet av 1911 och i början av 1912 av ortens handlande på vissa platser en livlig handel med mjöldrygor. Detta skedde i fullständig okunnighet om giftstadgans innehåll; konkurrensen var stark och varan betalades med upp till omkring sex kronor per kilogram. Emellertid blevo en mängd handlande, och även enskilda personer, som råkat köpa ett eller annat kilogram mjöldrygor, åtalade vid häradsrätten och måste dömas att böta lägsta bötesbeloppet 100 kronor, och detta ehuru de genom sin handel till högt pris befriade folket i orten från en stor mängd gift, som de i annat fall kommit att förtära. Det är ju en självklar sak, att ju högre varan betalas, desto bättre tillvaratages densamma. Som synes av detta exempel, verkar giftstadgan beträffande mjöldrygor icke i syfte att undanskaffa och oskadliggöra det gift, som lantmannen mot sin vilja producerar, utan i fullständigt motsatt riktning.

Då detta gift såsom råvara sålunda av naturen nästan årligen sprides i så vidsträckt grad som sker och på vissa orter i ganska stor

myckenhet, kan handel med mjöldrygor, om den finge fritt bedrivas, icke hava annan verkan än att koncentrera varan, för att sedermera av vederbörande handlande bliva försåld, antingen på våra apotek eller i utlandet. Om personer skulle finnas, som önska missbruka detta gift, så sätter giftstadgan med sin nuvarande lydelse icke det minsta hinder härför.»

För att erfara fackmyndigheternas mening har utskottet hos vederbörande statsråd anhållit om infordrande av yttranden i ämnet från medicinalstyrelsen och farmaceutiska institutets styrelse, i anledning varav utskottet fått mottaga de såsom bilaga A. och B. härvid fogade utlåtanden. Därjämte har styrelsen för svenska medicinalväxtföreningen inkommit med yttrande i frågan (se bilaga C).

Utskottet.

Drogen mjöldryga är i gällande giftstadga upptagen i förteckning I och är sålunda att räkna till giftiga ämnen av första klassen. Enligt § 8 i giftstadgan må sådant ämne, där det utgöres av oarbetat naturlster, till salu hållas, försäljas eller utlämnas av person, som i första hand insamlat detsamma. Denna försäljningsrätt är dock icke obegränsad. Jämlikt bestämmelserna i § 10 må nämligen person, som nyss är nämnd, försälja eller utlämna giftigt ämne av första klassen endast till apoteksföreståndare och, därest de behöva giftet för sin verksamhet, fabrikanter, föreståndare för vetenskapliga institutioner och offentliga undersökningslaboratorier samt näringsidkare. Vad mjöldryga beträffar lär emellertid denna drog med hänsyn till sin användning uppköpas allenast af apoteksföreståndare.

Såsom av motionärens motivering framgår, torde den omständigheten att mjöldryga är att räkna till giftiga ämnen av första klassen vålla ganska avsevärda svårigheter vid den insamlade drogens saluförande. I första hand är då att märka de långa avstånd, lantbon ofta har att tillryggalägga för att komma till närmaste apotek, något som särskilt då det gäller mindre partier mjöldryga torde avhålla vederbörande från att tillvarata varan. Härtill kommer att insamlaren med hänsyn till den obetydliga konkurrensen mellan uppköparna i regel får åtnöja sig med den betalning, som bjudes, även om den, såsom utskottet erfarit, understundom är lägre än vad som i förhållande till marknadsvärdet kan anses skäligt. Enligt vad inom utskottet upplysts har det till och med förekommit, att salubjuden mjöldryga av fullgod beskaffenhet icke alls mottagits å apotek. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att svenska medicinalväxtföreningen, såsom ock av bilagorna framgår, bedriver en synnerligen erkännansvärd verk-

samhet för väckandet av intresset att insamla medicinalväxter, och att föreningen i detta arbete jämväl rönt en glädjande framgång. Särskilt beträffande mjöldryga har föreningen, såsom den i sitt yttrande anför, sökt sprida kännedom om dess handelsvärde samt meddelat att drogen inköpes å apoteken, varjämte föreningen själv förmedlar försäljningen av den. Emellertid måste föreningen jämlikt giftstadgans bestämmelser för uppköp av mjöldryga från förstahandsinsamlarna uteslutande använda sig av apoteksföreståndarna. Därom är ej heller något att säga i de fall, då dessa mottaga den salubjudna varan och för densamma betala ett i förhållande till dess handelsvärde skäligt pris, men i den mån så icke är förhållandet — och på sätt ovan sagts inträffar också detta — måste det ligga såväl uti insamlarnas som föreningens intresse, att avsättningsmöjligheterna för drogen ordnas på ett mera tillfredsställande sätt.

Motionären har tänkt sig, att detta intresse enklast och bäst skulle tillgodoses därigenom att handeln med mjöldryga såsom råvara gjordes fullständigt oberoende av giftstadgans bestämmelser. Uti de inkomna utlåtandena hava emellertid uttalanden häremot gjorts, och har därvid särskilt åberopats, *dels* att ett frigörande av handeln med mjöldryga, med hänsyn till i densamma förekommande starka giftämnen, lätt skulle kunna medföra, att ödesdigra misstag komme att ske eller rent av att drogen missbrukades, särskilt såsom abortivt medel, *dels ock* att drogens användbarhet för medicinskt ändamål vore beroende av en sorgfällig, sakkunnig behandling, vilken förutsatte insikter av den art, som i allmänhet endast den farmaceutiskt bildade yrkesmannen ägde, samt att i betraktande härav det kunde befaras att ett frigörande av handeln med den ifrågavarande drogen skulle medföra, att mindervärdiga och skadade partier komme i handeln till men för priset å den svenska mjöldrygan, som nu ägde gott anseende å den utländska marknaden.

Den senare av dessa olägenheter torde emellertid vara överkomlig, då ett visst mått av erfarenhet i fråga om drogens rätta behandling i regel torde kunna förvärfvas även av insamlarna och andra uppköpare än apoteksföreståndare, och därjämte de, som förmedla drogens försäljning till utlandet, förvisso skola låta sig angeläget vara att tillse, det endast fullgod vara exporteras.

Det förra skälet däremot — drogens allmänfarlighet — synes enligt utskottets uppfattning vara av den art, att utskottet med hänsyn till detsamma icke anser sig kunna tillstyrka bifall till motionärens förslag sådant det föreligger. Då det emellertid står fast, att nu gällande bestämmelser i giftstadgan i avsevärd grad inskränker möjligheten för

insamlare av den ofta i stor utsträckning förekommande mjöldrygan att vinna avsättning för varan samt även understundom oförmånligt inverkar å priset å densamma, har utskottet övervägt, huruvida icke någon mindre vittgående åtgärd än den av motionären föreslagna skulle kunna vidtagas, varigenom det ifrågavarande intresset bleve tillgodosett, samtidigt med att missbruk av den giftiga varan i möjligaste mån förhindrades. Utskottet har då tänkt sig, att allenast grosshandeln med mjöldryga skulle göras fri och detta endast i den omfattning, som i det till Riksdagens behandling nu föreliggande förslaget till apoteksvarustadga är föreslaget i fråga om apoteksvaror. Den, som idkade grosshandel med mjöldryga, skulle sålunda vara berättigad att försälja varan, förutom till utländsk avnämare, allenast till apoteksföreståndare, person, som är berättigad att idka grosshandel med mjöldryga samt, därest de behöva giftet för sin verksamhet, fabrikanter, föreståndare för vetenskapliga institutioner och offentliga undersökningslaboratorier samt näringsidkare. En annan möjlighet vore måhända ett dispensförfarande, så att Kungl. Maj:t på särskilda ansökningar lämnade tillstånd åt personer, som kunde därmed betros, att av insamlarna uppköpa och i ovan angiven omfattning försälja mjöldryga. I bägge fallen komme att påfordras en motsvarande utvidgning av giftstadgans bestämmelser om första handsinsamlarnas försäljningsrätt. En närmare utredning av frågan torde kunna giva vid handen, huruvida det åsyftade resultatet bäst vinnes genom anlitaandet av någondera av de sålunda förslagsvis angivna utvägarna eller på annat sätt.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Andra kammaren måtte, i anledning av förevarande motion, för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga under övervägande, huruvida och i vad mån åtgärder må kunna vidtagas i ändamål att bereda lättare avsättningsmöjligheter för den, som i första hand insamlat mjöldryga.

Stockholm den 18 april 1913.

På utskottets vägnar:

M. ENDERSTEDT.

Bilaga A.

TILL KONUNGEN.

Sedan genom ämbetsskrivelse från civildepartementet av den 14 februari 1913 Eders Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att inkomma med yttrande i anledning av en framställning från Riksdagens Andra kammarens andra tillfälliga utskott beträffande en inom kammaren väckt motion nr 209 om skrivelse till Eders Kungl. Maj:t angående sådan ändring i gällande giftstadga av den 7 december 1906, att handeln med mjöldryga såsom råvara måtte bliva fri, i vilket medicinalstyrelsens yttrande enligt av utskottet uttryckt önskan särskilt skulle angivas de skäl, på grund varav mjöldryga tilläventyrs fortfarande borde räknas till giftiga ämnen av första klassen, får medicinalstyrelsen härmed avgiva det sålunda anbefallda yttrandet.

Motionären har såsom skäl för sitt yrkande anført, att giftstadgans nuvarande bestämmelser angående handeln med mjöldryga ej uppfyllde syftemålet att förhindra spridning av detta gift bland folket, lika litet som syftemålet att undanskaffa och oskadliggöra den myckenhet av detta gift, som lantmannen själv producerade. Motionären åberopar såsom stöd för sitt förslag två sjukdomsfall, det ena med dödlig utgång, sannolikt orsakade av förtäring av mjöldryga inblandat i mjöl, samt framhåller, hurusom mjöldrygans frigörande såsom råvara skulle medföra, att insamlarna av varan, vilken hade stort värde och rönt livlig efterfrågan såsom apoteksvara, lättare kunde finna avsättning för densamma, varigenom dess oskadliggörande skulle komma att befordras.

Styrelsen kan ej till fullo dela motionärens uppfattning angående den uppgift, som giftstadgan har att fylla. Giftstadgan har enligt styrelsens mening tillkommit för att reglera *handeln* med gifter till förekommande av missbruk med desamma, men dess uppgift kan icke, såsom motionären formulerat denna, vara att »undanskaffa och oskadliggöra det gift, som lantmannen mot sin vilja producerar». Åtgärder i sådant syfte skulle kräva helt andra bestämmelser men synas knappast av behovet påkallade, vid det förhållande att mjöldrygan förekommer till så relativt ringa mängd i råg, att, om denna omsorgsfullt rensas, halten mjöldryga blir så liten, att, såsom motionären själv medgiver, förtäring av mjöldrygehaltigt rågbröd i allmänhet icke visat sig innebära någon nämnvärd risk. Att på basis av undantagsvis inträffade sjukdomsfall, som tillskrivits mjöldryga, införa en ny lagstiftning i avsikt att söka utrota giftet, torde således ej hava fog för sig, så mycket mindre som ett sådant utrotande på lagstiftningens väg icke ens torde vara möjligt.

Drogen mjöldryga är i gällande giftstadga upptagen i förteckning I och är sålunda att räkna till giftiga ämnen av första klassen. Enligt § 8 i stadgan må giftigt ämne av första klassen, där det utgöres av oarbetat naturalster till salu hållas, försäljas eller utlämnas av person, som i första hand insamlat detsamma. Denna rätt är dock icke oinskränkt utan begränsas av bestämmelserna i § 10 i samma stadga.

Det synes som om motionären fattat giftstadgans bestämmelser så, att mjöldryga icke skulle få försäljas till annan än apoteksföreståndare. Så är visserligen icke förhållandet, ty även fabrikanter, näringsidkare med flera få inköpa detta liksom alla

andra gifter av första klass, dock endast för så vitt de behöva ifrågavarande gift för sin verksamhet. Då emellertid mjöldryga, åtminstone här i landet, saknar teknisk användning, torde dock denna rätt sakna betydelse för avsättning av den insamlade varan, varför i själva verket ifrågavarande drog knappast torde kunna av insamlare försäljas till annan än apoteksföreståndare.

Ett frigörande av handeln med mjöldryga i syfte att åstadkomma lättare avsättning för insamlarna, varigenom mjöldrygans utrotande enligt motionärens mening skulle befordras, skulle emellertid medföra, att större kvantiteter av densamma skulle komma att samlas på fullkomligt oansvariga händer, varifrån samma vara sedan utan minsta kontroll kunde försäljas eller utlämnas åt vem som helst. Det lider intet tvivel, att härigenom icke endast ödesdigra misstag kunde ske utan även missbruk av den giftiga varan, särskilt vid fall av havandeskap, kunde äga rum.

Så länge någon handel med mjöldryga utom de svenska apoteken icke ägde rum, och då insamlarna av sådan vara icke ägde kännedom om rätta sättet att insamla och konservera densamma, torde det pris, som apoteken betalade, hava ställt sig relativt lågt. Annorlunda hava förhållandena gestaltat sig under senare år, sedan svenska medicinalväxtföreningen sökt taga hand om varans insamling och fördelaktiga avyttring.

På grund av sakkunnig och omsorgsfull behandling efter uppköpanget åtnjuter också numera den svenska drogen mjöldryga såsom apoteksvara stort anseende på världsmarknaden och exporteras av svenska medicinalväxtföreningen nästan uteslutande för medicinskt ändamål, under det att den ryska mjöldrygan ej åtnjuter samma förtroende och därför nästan uteslutande exporteras för beredning av whisky. Priset å svensk mjöldryga vid inköp i första hand, vilket år 1910 ställde sig så lågt som 75 öre per kilogram, steg år 1911 till 2 kronor 50 öre och 1912 till 5 kronor 50 öre å 6 kronor per kilogram. Sistnämnda prisstegring torde väl till största delen få tillskrivas minskad tillgång å varan, orsakad av årets torra försommar, men även oberoende härav har stegring av priset å varan gjort sig gällande, och detta är med all säkerhet beroende av det upplysningsarbete till beredande av ökade avsättningsmöjligheter, som bedrivits av svenska medicinalväxtföreningen.

Indelningen av giftiga ämnen i giftstadgans två klasser har skett med fästet avseende å de allmänfarliga följder, som kunna tänkas förenade med respektive ämnens svårare eller lättare åtkomlighet för allmänheten. Drogen mjöldryga har hänförs till första klassen på grund av dess grad av giftighet, vilken i det hela sammanfaller med övriga till första klassen hänfödda giftiga ämnens.

Ett frigörande av handeln med mjöldryga skulle konsekvent medföra ett frigörande även av ett stort antal andra i naturen förekommande farliga giftväxter. Den våda av missbruk, särskilt i fosterfördrivningssyfte, som ovan antytts vara förenad med drogens större åtkomlighet, är även en omständighet, som ej bör åsidosättas vid avgörandet av frågan om graden av drogens allmänfarlighet.

Slutligen torde man icke böra underlåta att taga hänsyn jämväl till den inkonsekvens, som skulle följa av ett frigörande inom Sverige av försäljningen av ifrågavarande drog. Samma drog skulle nämligen då, om den kommer från utlandet, icke kunna införas av andra än de i § 2 av giftstadgan angivna personerna, under det att den inom landet finge försäljas av vem som helst till vem som helst.

Någon svårighet för insamlare av drogen att avyttra den torde för övrigt icke numera föreligga. Om det också icke kan förnekas, att inflytande av konkurrens vid varans uppköpande från insamlarna i första hand icke eller endast i ringa grad får

göra sig gällande, torde dock förhållandena nu vara avsevärt bättre än förr. Enligt uppgift från svenska medicinalväxtföreningen har nämligen denna genom spridande av cirkulär, särskilt i trakter, där mjöldrygan brukar förekomma i sådan myckenhet, att ett insamlande kan löna sig, fäst allmänhetens uppmärksamhet vid fördelen av mjöldrygans insamlande och försäljning, samtidigt med att föreningen meddelat uppgift å närmast befintliga uppköpare (apotek).

Då sålunda i vårt land ringa svårighet synes föreligga för lantmannen att finna avsättning för insamlad mjöldryga, som det synes, till skäligen pris, och då sädens rensning, såsom förut blivit anført, i allmänhet medför tillräcklig trygghet mot mjöldrygan ur hälsosynpunkt, synas även motionärens farhågor, med anledning av att folket i många fall finge »behålla giftet mot sin vilja» eller skulle »komma att själft få förtära giftet», icke böra tillmätas större betydelse.

Medicinalstyrelsen, som fördenskull anser, att drogen mjöldryga på grund av dess giftighet fortfarande bör upptagas bland i förteckning I till gällande giftstadga angivna giftiga ämnen av första klassen, får därför för sin del uttala sig för, att den väckta motionen icke måtte föranleda någon ändring av gällande giftstadgas bestämmelser för handeln med denna vara.

Stockholm den 22 mars 1913.

Underdånigast:

Klas Linroth.

Herm. Petersson.

E. Sederholm.

Harald Fröderström.

A. E. Bastman.

Bilaga B.

TILL KONUNGEN.

Sedan Eders Kungl. Maj:t den 14 februari 1913 anbefallt farmaceutiska institutets styrelse att avgiva underdånigt yttrande över en inom Riksdagens Andra kammar väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående sådan ändring i gällande giftstadga, att handeln med mjöldryga såsom råvara måtte bliva fri, får styrelsen, som i ärendet infordrat yttrande från institutets lärarekollegium, vilket yttrande härmed bifogas, i underdånighet anföra, att styrelsen för sin del instämmer i kollegiets ovanberörda yttrande och alltså på däri angivna skäl vill uttala såsom sin mening

att mjöldryga fortfarande bör räknas till giftiga ämnen av första klassen. Remiss-handlingarna återgå.

Stockholm den 4 april 1913.

Underdånigst:

R. A. Wawrinsky.

Severin Jolin.

G. Lagerheim.

K. E. Wawrinsky.

TILL FARMACEUTISKA INSTITUTETS STYRELSE.

Lärarekollegium får härmed i form av protokollsutdrag värdsamt avgiva yttrande angående sådan ändring i gällande giftstadga att handeln med mjöldryga såsom råvara måtte bliwa fri m. m. Remisshandlingarna återgå.

Stockholm den 1 april 1913.

H. V. Rosendahl.

Utdrag ur protokoll hållet vid Farmaceutiska institutets lärarekollegiums sammanträde den 1 april 1913.

Närvarande herrar Bergh, Ekecrantz, v. Friedrichs, Huss, Liljeström, Rising, Rosendahl och Westling.

Herr Ahlqvist var frånvarande med anmält godkänt förfall.

§ 1.

Föredrogs en från institutets styrelse remitterad skrivelse från kungl. civildpartementet, vari styrelsen anbefalldes inkomma med av Riksdagens Andra kammarens andra tillfälliga utskott, med anledning av en inom kammaren väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående sådan ändring i gällande giftstadga, att handeln med mjöldryga såsom råvara måtte bliwa fri, begärt yttrande i ämnet med särskilt angivande av de skäl, på grund varav mjöldryga tilläventyrs fortfarande borde räknas till giftiga ämnen av första klassen.

Under den diskussion, som med anledning härav uppstod, yttrade herr Bergh: »Kungl. Maj:ts nädiga giftstadga torde hava tillkommit i syfte att, icke såsom motionären synes förutsätta förhindra spridning av farliga gifter bland folket, utan genom att försvåra åtkomsten, hämma missbruk av giftiga ämnen och förebygga eller åtminstone inskränka förgiftningsolyckor. Ett viktigt medel för vinnandet av detta syftemål är att låta allmänhetens inköp av häftigt verkande gifter, i nådiga giftstadgan betecknade som giftiga ämnen av första klassen, äga rum uteslutande hos personer,

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 13 saml. 2 avd. 12 häft.

som vid vården och försäljningen av desamma handla under tjänsteansvar (apoteks-föreståndare).

Vidtagandet av en åtgärd, sådan den motionären föreslagit, är enligt min mening ägnadt att förrycka detta giftstadgans egentliga syfte. Sannt är, att mjöldrygan — likaväl som andra till växtriket hörande giftiga ämnen, som inom landet odlas eller förekomma i vilt tillstånd — å insamlingsorten kunna missbrukas. Att sådana missbruk likväl höra till sällsyntheterna är odisputabelt, och torde detta förhållande väl närmast hava sin orsak i lantbefolkningens okunnighet om den ifrågasvarande drogens egenskaper. Annorlunda torde emellertid förhållandet bliva, om handeln med mjöldrygan frigåves och denna giftiga drog sålunda bleve lätt åtkomlig för befolkningen i städerna och övriga industricentra. Drogens egenskap av bland annat abortivum skulle därstädes helt visst icke förbliva obeaktad. Den verkan, ett frigivande av handeln med mjöldrygor skulle åstadkomma, torde därför bliva en helt annan än den motionären föreställer sig. De hos uppköparna (lanthandlarna) anhopade större mängderna mjöldryga torde ingalunda, såsom motionären förutsätter, uteslutande komma till försäljas till apotekare eller utlandet; snarare torde uppköparne komma att räkna sina förnämsta kunder bland städernas affärsmän, vilka i sin ordning komme att utportionera giftet till den stora allmänheten. Vad jag här anfört, torde i och för sig vara tillfyllest att motivera bibehållandet av nu gällande stadganden rörande handeln med mjöldrygor. Jag anser mig emellertid böra andraga ännu ett skäl härför, som synes mig värt att beakta.

Mjöldryga saknar som bekant i vårt land varje praktisk användning, äger uteslutande medicinsk betydelse. På samma gång den utgör ett högt skattat läkemedel, är den emellertid till sin medicinska verkan mycket varierande alltefter åldern och den behandling, som kommit den till del efter insamlingen. För att mjöldryga skall bibehålla sina medicinska egenskaper oförändrade och sålunda medföra den av läkaren vid sjukdomsfall åsyftade effekten, kräver denna ömtåliga drog speciell behandling (torkning, förvaring etc.), vilken emellertid förutsätter insikter av den art, som i allmänhet endast den farmaceutiskt utbildade yrkesmannen besitter. Detta synes mig ytterligare tala för, att handeln med mjöldrygor förbehålles den kvalificerade läkemedelsförsäljaren, apotekaren.

Slutligen vill jag påpeka att efterfrågan å mjöldrygor från apotekens sida under de senaste åren varit ganska stark och att de olika apoteken sökt att draga till sig största möjliga mängd av drogen ifråga, varav följderna blivit ett relativt högt inköpspris. Motionärens förklaring, att konkurrens saknas vid lantmännens försäljning av insamlade mjöldrygor torde därför icke överensstämma med åtminstone under senare år faktiskt rådande förhållanden.»

På grund av vad herr Bergh sålunda yttrat, beslöt lärarekollegiet såsom sin mening uttala, att mjöldryga fortfarande borde räknas till giftiga ämnen av första klassen och således såsom råvara ej bliva fri.

Rätt utdraget, intygar
ex officio

H. V. Rosendahl.

Bilaga C.

TILL ORDFÖRANDEN I RIKSDAGENS ANDRA KAMMARENS ANDRA
TILLFÄLLIGA UTSKOTT.

Styrelsen för svenska medicinalväxtföreningen, som genom Edert tillmötesgående blivit satt i tillfälle att få yttra sig med anledning av inom kammaren väckt motion, nr 209, angående handeln med mjöldryga, får vördsamt anföra följande:

Svenska medicinalväxtföreningen har till ändamål att uppmuntra allmänheten till insamling och odling av medicinalväxter samt att skaffa avsättning för sådana. Föreningen har sökt verka för detta mål genom en mångfald tidningsartiklar, cirku-
lär m. m.

Särskilt angående mjöldryga har föreningen sökt sprida kännedom om dess handelsvärde samt meddelat att drogen inköpes på apoteken, och att föreningen förmedlar försäljningen därav till obegränsade kvantiteter samt till för varje tillfälle gängse handelspris. Lantmannen kan således nu när som helst få avsättning för den mjöldryga, som insamlas, och priserna regleras till viss grad av de noteringar föreningen på grundval av handelspriset i utlandet gör.

Tidigare har den svenska mjöldrygan på utlandets marknad betingat blott det pris, som betalats för låga kvalitéter, men genom svenska medicinalväxtföreningens försorg har den svenska drogen numera blivit bekant för de i branschen ledande stora läkemedelsfabrikerna och betalas med högsta gängse pris, vilket gör att lantmannen i sin ordning kan få bättre betalt.

Mjöldryga är emellertid ett ämne, som vid oändamålsenlig förvaring etc. synnerligen lätt fördärvas, så att den blir oanvändbar till läkemedel, och om handeln därmed överlåtes till personer, som äro obekanta med hithörande förhållanden, vore det att befara att mindervärdiga och skadade partier komme att utbjudas och därmed det goda rykte, den svenska mjöldrygan nu börjat vinna, skulle försvinna och som följd därav priset sjunka till förfång för lantmannen. Hur ömtålig drogen är framgår därav, att den ej ens vid sorgfälligaste insamling och förvaring är fullgod efter ett år (på apotek får den ej förvaras längre än ett år), samt att en handfull i ett större parti inblandad skadad mjöldryga kan göra partiet osäljbart till läkemedelsbruk.

Då producenterna av mjöldryga således numera kunna få avsättning för obegränsade kvantiteter till pris, som står i skälig proportion till marknadspriserna, och då ett lössläppande av handeln med mjöldryga till personer, som sakna kännedom om, hur drogen bör behandlas och förvaras för att bibehålla sitt värde, antagligen skulle förorsaka en sänkning av priset, får svenska medicinalväxtföreningens styrelse vördsamt uttala såsom sin mening, att någon förändring i nu gällande lagstiftning angående mjöldryga ej bör ske.

Stockholm den 12 april 1913.

Svenska medicinalväxtföreningens styrelse

Knut Sjöberg.

Nils de Verdier.